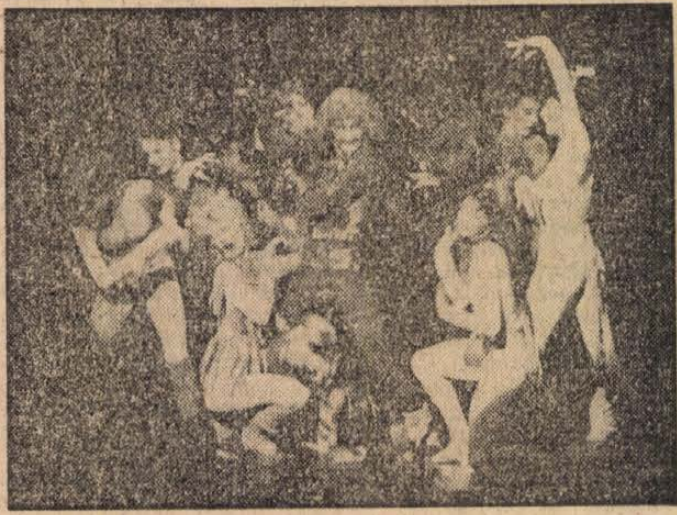

SZÍNHÁZI LEVÉL

Változások előszele

A Madáchban a régi repertoárból műsoron marad a **Macskák** című musical, mely már az 500. előadás felé közeledik

Hát megint elkezdődött egy színházi évad. Lezajlottak az évadnyitó társulati ülések (kivéve a budapesti Vig-színházat; ők az idén ezzel készültek, de premierben övék az elsőség, Gyurkovics Tibor *Boldogháza* című darabjának jövő pénteki bemutatójával, a Pesti Színházban).

Aki figyelmesen böngészgette a nyitó ülésekről szóló, többnyire kurta beszámolókat, az legalábbis két dologra figyelhetett. Az egyik: mintha a műsortervek most valamivel jobb arányokat tükröznének, kiegyenlítettebbek lennének. Amin azt értem, hogy bár minden színház igyekszik mindenfelét játszani, amit csak a társulat összetétele megenged, s amitől közönség- és szakmai siker remélhető (a sorrend mostanra már így alakult, sajnos vagy nem sajnos), ezek a vegyes tervek mégis egy kicsit az értékesebb repertoár kialakítására törekszenek. Még a szórakoztató jellegű művek esetében is próbálják megtalálni a jobb minőségű munkákat. Lehet ez persze véletlen, de lehet tudatos törekvés is. Szeretném hinni, hogy az utóbbiról van szó.

A másik észlelhető jellegzetesség: ez az évad jóval nyugodtabb körülmények között indul, mint akár az előző, vagy a két évvel ezelőtti. Értem ezen azt, hogy főleg a vidéki színházaknál most nem mutatkoztak olyan súlyos nehézségek, mint például tavaly Pécsen, Debrecenben, Miskolcon, Szegeden. Kisebb volt a színész- és rendezővándorlás is, illetve, a szokásos és természetes keretekben belül maradt. Ez annyiban tekinthető jó jelnek, hogy a labilis társulatok, színházak is stabilizálódni látszanak, s feltehető, hogy a nyugodtabb körülmények jótékonyan hatnak majd vissza a művészi munka színvonalára is.

Van azonban az évadkezdésnek egy harmadik, s minden bizonnyal kiemelkedő fontosságú eseménye is. Nevezetesen az, hogy két vezető színházunk, a budapesti Nemzeti és a Madách, új lobogók alatt kezdi meg a hajózást az évad vizén. Sőt, talán maguk a hajók is megújulnak, azaz másfajta színházzá lesznek az új vezetés alatt, ha az nem is várható, hogy minden új elképzelés egyetlen évad alatt realizálódjon. Ne feledjük ugyanis: a színházi munka folyamat, melyben esetleg évadok kellenek egy koncepció, egy színházcsinálási elv kibontakoztatásához. Lehetnek esetek (voltak is az utóbbi esztendőknél); amikor szinte azonnal kiderül: egy színházvezetési elképzelés, egy színházvezetői csapat nem alkalmas a munkára, amit felvállalt. De ez a ritkább. A gyakori — s a természetes — az, ha folyamatosan valósulhatnak meg a tervek, vagy ha folyamatosan bizonyul tévesnek valami elképzelés. Időt kell hagyni itt is, és roppant helytelen, mi több, káros volna, ha azt a nagyon rossz sportszisztémát alkalmaznánk e téren, amit pedig de sokszor alkalmaznak, hogy tudniillik, ha kikap a csapat, azonnal kirúgják az edzőt.

Nos, ami az említett két színházat illeti, ezeknél való-

ban érződik a nagy változások előszele. Rendhagyó volt már az is, ahogyan a két vezető — Csiszár Imre a Nemzetiben, Kerényi Imre a Madáchban — az igazgatói székbe került. Ma, amikor a legtöbb színházvezetői poszt pályázatok útján dől el, Csiszárt kinevezték a Nemzeti igazgatójának, Kerényit pedig egy faramuci megoldással valósággal a Madách társulata indította a pályázaton, illetve, kissé leegyszerűsítve a kérdést, ők vívták ki, hogy végül is Kerényi Imre legyen az igazgató.

Ezekben a technikai megoldásokban persze nincsen semmi igazán kivetnivaló. A nemzeti színházak igazgatóit szerinte Európában kinevezik; így volt ez nálunk is mindig. Azt pedig szintén nem lehet kifogásolni, ha egy társulat szeretné, ha beleszólhatna, ki vezeti, kinek a keze alatt dolgozik. Feltehető, hogy egy ilyen szerencsés találkozás pozitívan hat ki a társulat munkájára, fegyelmére, művészi törekvéseire, s ez az összhang nagyon is kívánatos egy olyan művészi műhelyben, mint amilyen a színház.

Úgy vélem azonban, a Nemzeti és a Madách esetében nem csak az igazgatók személyének megválasztása érdekes. Érdekesebb az, hogy mit akarnak, milyen színházat képzelnek el a jövőben, mennyire akarnak igazodni az új helyzetekhez és mennyire hajlandók megalakodni (mert hát muszáj megalakodni is) a megváltoztathatatlan tünő körülményekkel, adottságokkal.

A Nemzetiben ezek az új elképzelések — legalábbis a múlt évadot záró bemutatókon, s az új évadot kezdő expozén Csiszár Imre által elmondottakból következtetve — elsősorban a színház nemzeti jellegének és ugyanakkor a korszerű színjátszás, drámaértelmezés érvényesítésének a jegyében állnak. Több magyar drámát — s köztük több új és nagyon izgalmasnak ígérkező művet — akarnak játszani, és a világirodalom élő drámaíróinak vagy a klasszikusoknak az alkotásaiból is úgy válogatnak, hogy mind a művek, mind majd feltehetőleg az előadások is a jelenidejű közönséghez szóljanak, de nem amolyan színpadi publicisztika módján. Ha az induló darabokat nézzük, ez a tendencia már felfedezhető. A nagyszínházban az első bemutató Sarkadi Imre *Elvesztett paradicsom* című drámája, a Várszínházban Mrozek *Arckép* című abszurd játéka, a kamarateremben pedig Szophoklész *Antigonéjának* a jelenhez közelített átírata, Eörsi István elképzelései szerint. A Madáchban szinte két külön színházról lesz szó, mivel majdnem önállósul a Madách Kamara, s ott főleg magyar művek szerepelnek a tervben, s más jellegű lesz a nagyszínház műsora vegyesebb, de értékesebb programmal. Működni fog egy stúdióprogram, és a Petőfi Csarnokban is terveznek előadást.

A tervek mindenestre ígéretesek. Megvalósulásukkal pedig mindnyájan csak jól járunk: a színházak is, a közönség is.

Takács István